

Eldar Hasanoglu (Hasanov), Doç.Dr.

Azerbaycan'da doğdu. Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (2005). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "İslâm Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Yahudi Hukukunda Zina ve Benzeri Cinsel Suçlar" adlı teziyle yüksek lisansını (2007), "Yahudi Ahit Geleneğinde Nuh Kanunları ve Nuhilik" konulu çalışmasıyla doktorasını (2012) tamamladı. 2017 yılında doçent oldu. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi öğretim üyesidir.

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

Yayın No. 805
İSAM Yayınları 166
İlmî Araştırmalar Dizisi 71
© Her hakkı mahfuzdur.

NÜH KANUNLARI VE NÜHİLİK

Eldar Hasanoglu

TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
tarafından yayına hazırlanmıştır.
İcadiye-Bağlarbaşı Cad. 38 Üsküdar/İstanbul
Tel. 0216. 474 08 50
www.isam.org.tr yayin@isam.org.tr

Bu kitap
İSAM Yönetim Kurulu'nun 22.02.2013 tarihli ve
2013/03 sayılı kararıyla basılmıştır.

Birinci Basım: Temmuz 2015
Üçüncü Basım: Şubat 2023
ISBN 978-605-7580-98-6

Basım, Yayın ve Dağıtım

TDV Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
Ostim OSB Mahallesi, 1256 Caddesi, No: 11
Yenimahalle/Ankara
Tel. 0312. 354 91 31 (pbx) Faks. 0312. 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr
Sertifika No. 48058

Hasanoglu, Eldar

Nuh Kanunları ve Nuhilik / Eldar Hasanoglu. - 3. bs. - İstanbul ; Ankara : İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) ; Türkiye Diyanet Vakfı, 2023.
328 s. ; 23,5 cm. - (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları ; 805. İSAM Yayınları; 166. İlmî Araştırmalar Dizisi; 71)
Dizin ve kaynakça var.
ISBN 978-605-7580-98-6

İçindekiler

Kısaltmalar 11

Önsöz 13

Giriş

Araştırma Konusu ve Yöntemi 15

Kaynaklar 19

I. BÖLÜM

ESKİ YAKINDOĞU KÜLTÜRÜNDE ve YAHUDİLİK'TE AHİT

A. Eski Yakındoğu Kültüründe Ahit Anlayışı 29

1. Lagaş Kanunları 32

2. Asur Kanunları 33

3. Urnammu Kanunları 34

4. Eşnunna Kanunları 35

5. Lipid-İştâr Kanunları 36

6. Hammurabi Kanunları 37

7. Hitit Kanunları 39

B. Yahudilik'te Ahit Anlayışı 40

1. Ahdin Konumu 40

2. Ahit Kavramı ile Bağlantılı Kelimeler 47

3. Yahudi Kutsal Metinlerindeki Ahit Örnekleri 55

- a. Âdem ile Yapılan Ahit 57
 - b. Nûh ile Yapılan Ahit 58
 - c. İbrâhim ile Yapılan Ahit 67
 - d. Sînâ Ahdi 71
- C. Ahit Anlayışlarının Mukayesesi 78
1. Eski Yakınoğu Ahit Anlayışı ile Yahudi Ahit Anlayışının Mukayesesi 78
 2. Nûh Kanunları ile Eski Yakınoğu Kanunnâmelerinin Mukayesesi 89

II. BÖLÜM

NÛH KANUNLARI ve KÖKENİ

- A. Klasik Yahudi Kaynaklarında Nûh Kanunları 97
1. Yedi Hükümlü Sistem 100
 2. Otuz Hükümlü Sistem 115
 3. Değerlendirme 125
- B. Gelenek Dışı Yorumlara Göre Nûh Kanunlarının Kökeni 127
1. Hitit Hukuku Etkisi 127
 2. Roma Hukuku Etkisi 130
 3. Makkabiler Dönemi Ürünü 132
 4. İkinci Mâbet Dönemi Ürünü 136
 5. İkinci Mâbet Sonrası Dönemin Ürünü 138
 6. Yir'ey Şamayim ve Nûh Kanunları 142
- C. Kökenle İlgili Yeni Hipotez 144

III. BÖLÜM

NÛH KANUNLARININ YAHUDİ DÜŞÜNÇESİNDEKİ YERİ

- A. Nûh Kanunları ve Sînâ Öncesi Dönemde Hukuk Düzeni 155
1. Sînâ Öncesi Dönemde İlâhî Hükümlerin Bilinmesi 158
 2. İlâhî Hukuk Bilgisinin Aktarımı 172
 3. İlâhî Hükümlerin Uygulanması 179

- B. Nûh Kanunları ve Tabii Hukuk İlişkisi Tartışmaları 180
 - 1. Klasik Yahudi Düşüncesinde Tabii Hukuka Yaklaşım 184
 - a. Temel Kaynaklarda Tabii Hukuka Yaklaşım 185
 - b. Ortaçağ Yahudi Düşüncesinde Tabii Hukuka Yaklaşım 196
 - 2. Modern Yahudi Düşüncesinde Tabii Hukuk ve Nûh Kanunları İlişkisi 216
- C. Nûh Kanunları ve Evrenselcilik Bağlantısı 230
 - 1. Nûh Kanunları ve Yahudi Evrenselciliği 233
 - 2. Temel Yahudi Kaynaklarında Evrenselciliğe Yönelik İfadeler 236
 - 3. Değerlendirme 245
- D. Nûh Kanunlarının Pratiğe Yansıması: Nûhîlik 253
 - 1. Bir Kimlik Olarak Nûhîlik 254
 - a. Yahudilik'te Yabancı Algısı 255
 - b. Makbul olan Yabancı: Nûhî 267
 - 2. Çağdaş Bir Hareket Olarak Nûhîlik 277

Sonuç 291

Kaynakça 297

Dizin 325

Önsöz

Bu çalışma, daha ziyade dışlayıcı yönüyle öne çıkan Yahudiliğin evrensel/dışa açık boyutuna karşılık gelen ve Türkiye’de daha önce çalışılmamış olan “Nûh kanunları” konusunu ele almaktadır.

Yahudilik’te Tanrı ile ilişki “ahit” kavramıyla ifade edilmiş, ahdin ilk insandan itibaren mevcut olduğu fikri benimsenmiştir. Yahudi kutsal metinlerinde yer aldığı üzere, Tanrı insanlarla birkaç defa ahitleşmiştir. Bunlardan ikincisi olan, Nûh ile yapılan ahit herkesi muhatap alması bakımından evrensel kabul edilmektedir. Tanrı’nın Nûh ile ahitleşirken koyduğu hükümler “Nûh kanunları” adıyla bilinmektedir. Tevrat’ta yer almayan, Rabbâni kaynaklarda ise farklı biçimlerde ortaya konan bu hükümler, son şeklini daha sonraki dönemlerde almıştır. Günümüzde “Nûh kanunları”nın kökeniyle ilgili farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu kavram Yahudi ve bazı Hıristiyan akademisyenler tarafından tabii hukuk, evrenselcilik vb. kavramların Yahudilik’teki karşılığı olarak sunulmuştur. Teorik plandaki evrenselcilik vurgusuna ilâveten “Nûh kanunları” günümüzde de dünyanın çeşitli yerlerinde mensupları olan sosyal bir harekete dönüşmüştür.

Nûh kanunlarının kökenini, gelişimini ve konumunu ortaya koymayı amaçlayan bu kitap, 2012 yılında Marmara Üniversitesi’nde yaptığımız *Yahudi Ahit Geleneğinde Nuh Kanunları ve Nuhilik* başlıklı doktora tezine dayanmaktadır. Kitabın ortaya çıkmasında maddî mânevî desteği olan kişileri ve kurumları şükranla anmak isterim. Ayrıca

bu çalışma için yurt dışına yaptığım seyahatlerde bana yabancılık duygusu yaşatmayan bütün necip insanlara da müteşekkirim. Engin ilmi ve irfanı ile yetişmeme vesile olan bütün hocalarıma minnettar olduğumu bilhassa belirtmek isterim. Çalışmalarım süresince maddî ve mânevî desteğini esirgemediği, nitekim kitabın basımını gerçekleştirdiği için TDV İslam Araştırmaları Merkezi yönetimi ve personeline de teşekkürü borç bilirim. Çalışmalarımda maddî ve mânevî desteklerini her zaman yanımda hissettiğim sevgili ailemi de minnet ve şükran duygularıyla anmak isterim. Çalışmalarım süresince ebeveynime karşı olan sorumluluğumu gayretle üstlenen, yokluğumu onlara hissettirmemek için elinden geleni fazlasıyla yaparak çalışmalarımı rahat sürdürmem için bana destek olan muhterem ağabeyime müteşekkirim.

En esas şkrm ise rahmet ve şefkatini hep yanımda hissettiğim Cenb-ı Hakk'adır. Gayret bizden, başarı yalnız O'ndandır.

Eldar Hasanoğlu

05.01.2015

Sakarya